

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JANA MAZAKA [JÁN MAZÁK]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 17. aprīlī¹

Lieta C-176/11

HIT hoteli, igralnice, turizem dd Nova Gorica, HIT LARIX, prirejanje posebnih iger na srečo in turizem dd pret Bundesminister für Finanzen

(Verwaltungsgerichtshof (Austrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Pakalpojumu sniegšanas brīvība — Azartspēles — Dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar kuru tās teritorijā aizliegta citās valstīs esošu kazino reklāma, ja attiecīgajā valstī spēlētāju tiesiskās aizsardzības līmenis netiek uzskatīts par līdzvērtīgu valsts aizsardzības līmenim

1. *Verwaltungsgerichtshof* [Administratīvā tiesa] (Austrija) ir uzdevusi Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu par pakalpojumu sniegšanas brīvību:

“Vai dalībvalsts tiesību norma, saskaņā ar kuru ārvalstīs esošu azartspēļu organizēšanas vietu reklāma šajā dalībvalstī ir atļauta tikai tad, ja likuma normas par spēlētāju aizsardzību šajās azartspēļu organizēšanas vietās atbilst valsts tiesību normām, ir saderīga ar pakalpojumu sniegšanas brīvību?”

2. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas atbilde uz minēto jautājumu ir nepieciešama, lai tā varētu spriest par prasību, ko divas Slovēnijā reģistrētas sabiedrības, proti, *HIT hoteli, igralnice, turizem dd Nova Gorica* un *HIT LARIX, prirejanje posebnih iger na srečo in turizem dd* (turpmāk tekstā – “prasītājas pamatlietā”), ir cēlušas pret *Bundesminister für Finanzen* (Federālais finanšu ministrs) lietā par minētā finanšu ministra lēmumiem noraidīt prasītāju pamatlietā pieteikumus par atļaujas izdošanu Austrijā reklamēt savas azartspēļu organizēšanas vietas, kuras atrodas Slovēnijā.

3. Pārsūdzētie *Bundesminister für Finanzen* lēmumi bija pamatoti ar faktu, ka prasītājas pamatlietā, kurām bija koncesija (licence) azartspēļu rīkošanai Slovēnijā, nebija pierādījušas, ka Slovēnijas Republikas tiesību normas spēlētāju aizsardzībai būtu vismaz līdzvērtīgas Austrijas tiesību normām, kas ir viens no nosacījumiem, lai izdotu atļauju ārvalstu kazino reklamēšanai Austrijā.

Valsts tiesiskais regulējums

4. Austrijā azartspēles reglamentē Federālais likums par azartspēlēm (*Glücksspielgesetz, BGBl. 620/1989*; turpmāk tekstā – “*GSpG*”).

5. Ar *GSpG* 3. pantu ir izveidots valsts monopols azartspēļu jomā, paredzot, ka tiesības organizēt un vadīt šīs spēles principā ir tikai valstij, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi.

¹ — Oriģinālvaloda – franču.

6. Saskaņā ar *GSpG* 21. panta 1. punktu *Bundesminister für Finanzen* var nodot tiesības organizēt un vadīt azartspēles, piešķirot koncesijas kazino vadīšanai.

7. Kazino reklāma ir reglamentēta *GSpG* 56. pantā. Šī panta pašreizējā redakcija izriet no *GSpG* grozījumiem, kas ir izdarīti ar 2008. gada 26. augusta likumu (*BGBI. I, 126/2008*). Minētie grozījumi tika pieņemti, pamatojoties uz Eiropas Kopienų Komisijas ierosinātu pārkāpuma procedūru², kurā Komisija kritizēja Austrijas Republiku par iepriekšējo *GSpG* 56. panta redakciju, kurā bija noteikts ārvalstu kazino reklamēšanas aizliegums. Pašreizējā *GSpG* 56. panta redakcija ir izteikta šādi:

“(1) Koncesionārs un licences īpašnieki šī federālā likuma nozīmē savās reklāmas darbībās rīkojas atbildīgi. Šādas atbildības ievērošanu uzrauga tikai federālais finanšu ministrs, un par to nevar celt prasību, pamatojoties uz Federālā likuma par neatļautu konkurenci 1. un nākamajiem pantiem. Šī punkta pirmais teikums nav uzskatāms par aizsardzības normu Civilt kodeksa 1311. panta nozīmē.

(2) Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu kazino ir atļauts iekšzemē reklamēt citās Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs esošo azartspēļu organizēšanas vietu apmeklēšanu saskaņā ar 1. punktā minētajiem principiem, ja kazino vadītājs šim nolūkam ir saņēmis federālā finanšu ministra atļauju. Šādu atļauju izsniedz, ja kazino vadītājs federālajam finanšu ministram ir pierādījis, ka

1. kazino darbībai izsniegtā koncesija atbilst 21. pantam un tā tiek izmantota koncesijas izsniegšanas valstī, kas ir Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts, un
2. šīs Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts likumā noteiktie spēlētāju aizsardzības standarti vismaz atbilst valsts noteiktajiem standartiem.

Ja reklāmas darbības neatbilst 1. punktā noteiktajām prasībām, federālais finanšu ministrs ārvalsts kazino vadītājam reklāmu var aizliegt.”

Vērtējums

8. Šī ir trešā reize, kad Austrijas tiesas uzdod prejudiciālus jautājumus par *GSpG* noteikumiem, lai noskaidrotu pakalpojumu sniegšanas brīvības vai attiecīgi brīvības veikt uzņēmējdarbību noteikumus. Pirmajā reizē runa it īpaši bija par pienākumu, ka kazino vadīšanas koncesiju īpašniekiem ir jābūt juridiskai adresei valsts teritorijā³. Otrajā reizē runa it īpaši bija par monopoltiesību rīkot kazino spēles internetā piešķiršanu tikai vienam tirgus dalībniekam⁴.

9. Šajā prejudiciālajā tiesvedībā iesniedzējtiesa vērš Tiesas uzmanību uz Austrijas tiesību normu, saskaņā ar kuru ārvalstu kazino reklamēšana ir atļauta ar nosacījumu, ka kazino reģistrācijas dalībvalsts pieņemtās tiesību normas spēlētāju aizsardzībai ir līdzvērtīgas Austrijas tiesību normām. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pakalpojumu sniegšanas brīvības noteikumi pieļauj šādu valsts tiesību normu.

2 — Komisija nolēma izbeigt pret Austrijas Republiku ierosināto pārkāpuma procedūru Nr. 2006/4265 pēc grozījumu izdarīšanas *GSpG* 56. pantā ar 2008. gada 26. augusta likumu (skat. Komisijas paziņojumu presei IP/09/1479).

3 — 2010. gada 9. septembra spriedums lietā C-64/08 *Engelmann* (Krājums, I-8219. lpp.).

4 — 2011. gada 15. septembra spriedums lietā C-347/09 *Dickinger* un *Ömer* (Krājums, I-8185. lpp.).

10. No pirmā skatiena šķiet, ka prejudiciālais jautājums ir vērsts uz spēlētāju aizsardzības līmeņa izvērtējumu un pēc tam tā salīdzinājumu Austrijā un Slovēnijā. Patiesībā tā tas nav. Šis uzdevums ir jāveic iesniedzējtiesai. Tātad kritēriji, kas ir jāņem vērā, lai salīdzinātu spēlētāju aizsardzības līmeni dažādās tiesību sistēmās, nav šajos secinājumos pausto pārdomu temats. Tomēr man ir jāizsaka savas šaubas par iespēju lietderīgi veikt šādu salīdzinājumu, ņemot vērā tiesību aktu saskaņošanas neesamību azartspēļu jomā⁵, kā arī dalībvalstu tiesisko regulējumu dažādību šajā jautājumā.

11. Lai rastu atbildi uz prejudiciālo jautājumu, ir jāņem vērā divi elementi. Pirmkārt, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka “pakalpojumu” jēdziens LESD 56. panta izpratnē attiecas ne tikai uz darbībām, ar kurām lietotājiem par atlīdzību tiek ļauts piedalīties azartspēlē, bet arī uz azartspēļu veicināšanas darbībām, par kurām ir runa šajā lietā, jo šāda darbība ir vienīgi konkrēta spēļu organizēšanas un darbības nodrošināšanas metode⁶. No tā izriet, ka uz azartspēļu veicināšanas darbību attiecas pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežošanas aizliegums, kas ir noteikts LESD 56. pantā. Tomēr šādi ierobežojumi var būt pieļaujami, pamatojoties uz LESD 51. un 52. pantā skaidri paredzētajiem izņēmumiem, kas šajā jomā ir piemērojami saskaņā ar LESD 62. pantu, vai arī attaisnoti ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem ar nosacījumu, ka tajos tiek ievērotas no Tiesas judikatūras izrietošās prasības⁷.

12. Otrkārt, kā jau norādījusi iesniedzējtiesa, kurai šajā ziņā pievienojušies visi lietas dalībnieki, kas Tiesai iesnieguši savus apsvērumus⁸, šajā lietā nav apstrīdams, ka Austrijas tiesību akti, kuros ārvalstu kazino reklāmas atļaujas izdošanai ir izvirzīts nosacījums, ka kazino reģistrācijas dalībvalsts pieņemtajām tiesību normām spēlētāju aizsardzībai ir jābūt līdzvērtīgām Austrijas tiesību normām, ir šķērslis pakalpojumu sniegšanas brīvībai.

13. Ņemot vērā abus iepriekš minētos elementus, pavisam skaidri šķiet, ka prejudiciālā jautājuma uzdevums ir vienīgi noskaidrot, vai šāds pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslis ir vai nav attaisnots.

14. Lidz ar to ir jāizvērtē, kādā mērā tāda norma kā attiecīgajā Austrijas tiesiskajā regulējumā noteiktā, saskaņā ar kuru ārvalstu kazino reklāmas atļaujas izdošana ir atkarīga no nosacījuma, ka kazino reģistrācijas dalībvalsts pieņemtās tiesību normas spēlētāju aizsardzības jomā ir līdzvērtīgas šajā jomā piemērojamajām valsts tiesību normām, var tikt attaisnota ar LESD 52. pantā⁹ uzskaitītajiem “sabiedriskās kārtības, valsts drošības un veselības aizsardzības” apsvērumiem, kas šajā jomā ir piemērojami saskaņā ar LESD 62. pantu, vai arī ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kas tiek pieļauti saskaņā ar Tiesas judikatūru.

15. Šo apsvērumu skaitā ietilpst it īpaši tādi mērķi kā patērētāju aizsardzība, krāpšanas novēršana un izvairīšanās no iedzīvotāju pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli, kā arī sabiedriskās kārtības traucējumu vispārīga novēršana¹⁰. Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka spēļu un derību jomā, kurā pārmērībai ir sociāli kaitīgas sekas, var būt attaisnoti valsts tiesiskie regulējumi, kuru mērķis ir novērst pieprasījuma stimulēšanu, drīzāk ierobežojot to, ka tiek izmantota cilvēku aizraušanās ar spēli¹¹.

5 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.) preambulas 25. apsvērumā ir noteikts, ka azartspēles, ņemot vērā to specifiku, arī ir izslēgtas no šīs direktīvas darbības jomas.

6 — Šajā ziņā skat. 1994. gada 24. marta spriedumu lietā C-275/92 *Schindler* (*Recueil*, I-1039. lpp., 22. punkts); 2010. gada 8. septembra spriedumu lietā C-409/06 *Winner Wetten* (Krājums, I-8015. lpp., 43. punkts), kā arī 2010. gada 8. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-316/07, no C-358/07 līdz C-360/07, C-409/07 un C-410/07 *Stoß* u.c. (Krājums, I-8069. lpp., 56. punkts).

7 — Šajā ziņā skat. 2012. gada 16. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-72/10 un C-77/10 *Costa* un *Cifone* (71. punkts).

8 — Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītājas pamatlietā, Beļģijas, Grieķijas, Spānijas, Austrijas un Portugāles valdības, kā arī Komisija.

9 — Šajā gadījumā man nešķiet vajadzīgi apsvērt izņēmuma no pakalpojumu sniegšanas brīvības piemērošanu saskaņā ar LESD 51. pantu. Netiek apstrīdēts, ka izskatāmās azartspēļu jomai piederošās darbības nevar tikt uzskatītas par darbībām, kuras kaut vai netieši būtu saistītas ar valsts varas īstenošanu.

10 — Šajā ziņā skat. 2007. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās C-338/04, C-359/04 un C-360/04 *Placanica* u.c. (Krājums, I-1891. lpp., 48. punkts), 2010. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-447/08 un C-448/08 *Sjöberg* un *Gerdin* (Krājums, I-6917. lpp., 36. punkts), kā arī spriedumu apvienotajās lietās *Costa* un *Cifone* (minēts 7. zemsvirtras piezīmē, 71. punkts).

11 — Spriedums apvienotajās lietās *Stoß* u.c. (minēts 6. zemsvirtras piezīmē, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

16. Šajā ziņā jāatgādina arī pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru morālās, reliģiskās vai kultūras īpatnības, kā arī ar spēlēm un derībām saistītās sekas, kas morāli un finansiāli kaitē individam un sabiedrībai, var būt pamats pietiekamai valsts iestāžu rīcības brīvībai, lai atbilstoši savai vērtību skalai noteiktu patērētāja un sociālās kārtības aizsardzības prasības. Līdz ar to dalībvalstis principā var brīvi noteikt savas politikas mērķus azartspēļu jomā un vajadzības gadījumā precīzi noteikt izvirzīto aizsardzības līmeni¹².

17. Runājot par attiecīgo pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslī, proti, normu, saskaņā ar kuru ārvalstu kazino reklāma ir pakļauta nosacījumam, ka kazino reģistrācijas dalībvalsts pieņemtajām tiesību normām spēlētāju aizsardzības jomā ir jābūt līdzvērtīgām valsts tiesību normām, šķiet, ka minētā šķēršļa mērķis tik tiešām ir patērētāju aizsardzība. Šajā ziņā Austrijas valdība ir apgalvojusi, ka ārvalstu kazino reklāmas tiesiskā regulējuma mērķis tostarp ir aizsargāt patērētājus, kā arī it īpaši cīnīties pret atkarību no spēlēm, liedzot kazino mudināt cilvēkus uz pārmērīgu spēlēšanu. Tas, vai valsts tiesību normā tik tiešām ir izvirzīti iepriekš minētie mērķi, ir jāpārbauda iesniedzējtiesai¹³.

18. Katrā ziņā nevajadzētu aizmirst arī pārējos nosacījumus, kas no Tiesas judikatūras izriet attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvības šķēršļa attaisnojumu. Saskaņā ar minēto judikatūru šādam šķērslim ir jābūt piemērotam izvirzītā mērķa sasniegšanai un tas nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai. Turklāt tas ir jāpiemēro bez diskriminācijas¹⁴.

19. Šajā mūsu pārdomu stadijā šķiet lietderīgi vēlreiz norādīt uz pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslī pašreizējā lietā. Runa ir par “normu, saskaņā ar kuru ārvalstu kazino reklāma ir pakļauta nosacījumam, ka kazino reģistrācijas dalībvalsts pieņemtās tiesību normas spēlētāju aizsardzības jomā ir līdzvērtīgas tās valsts tiesību normām, kurā minētā reklāma ir jāizplata”. Šī norma ir līdzvērtīga ārvalstu kazino reklāmas iepriekšējās atļaujas sistēmai.

20. Patiešām spriedumā apvienotajās lietās *Sjöberg* un *Gerdin*¹⁵ aizliegumu dalībvalsts iedzīvotājiem reklamēt azartspēles, kuras citās dalībvalstīs peļņas gūšanas nolūkos rīko privāti uzņēmumi, Tiesa ir uzskatījusi par attaisnotu pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslī. Taču jāpatur prātā, ka Zviedrijas tiesību aktos, kas bija šīs lietas prejudiciālo jautājumu pamatā, izvirzītais mērķis atšķiras no pašreizējā lietā izskatāmā Austrijas tiesiskā regulējuma, proti, Zviedrijas gadījumā mērķis bija ieviest stingru ierobežojumu azartspēļu organizēšanas peļņas gūšanas raksturam. Šī iemesla dēļ nevar secināt, ka, tā kā absolūts reklāmas aizliegums ir bijis attaisnots, tad, balstoties uz *a majori ad minus* argumentu, tāpat ir jābūt reklāmas iepriekšējās atļaujas sistēmas gadījumā.

21. Neizslēdzu, ka šāda sistēma pati par sevi var veicināt patērētāju aizsardzības mērķa sasniegšanu un līdz ar to tikt uzskatīta par vajadzīgu šāda mērķa sasniegšanai. Tādējādi šāda sistēma, pat ja tā ir pakalpojumu sniegšanas brīvības šķērslis, varētu tikt izmantota kā patērētāju aizsardzības līdzeklis.

22. Taču konkrētās iepriekšējās atļaujas sistēmas novērtējums ir atkarīgs no izvirzītajiem atļaujas saņemšanas nosacījumiem. Šajā lietā atļaujas izdošanas nosacījums ir kazino vadītāja pienākums pierādīt, ka spēlētāju tiesiskās aizsardzības līmenis kazino reģistrācijas dalībvalstī ir līdzvērtīgs līmenim dalībvalstī, kuras teritorijā reklāma būtu izplatāma.

23. Manuprāt, iepriekšējās atļaujas sistēma ar šādu ievirzi pārsniedz to, kas ir nepieciešams patērētāju aizsardzības mērķa sasniegšanai divu iemeslu dēļ.

12 — Šajā ziņā skat. 2011. gada 30. jūnija spriedumu lietā C-212/08 *Zeturf* (Krājums, I-5633. lpp., 39. un 40. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

13 — Šajā ziņā skat. spriedumu lietā *Dickinger* un *Ömer* (minēts 4. zemsvītras piezīmē, 51. punkts).

14 — Šajā ziņā skat. 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-243/01 *Gambelli* u.c. (*Recueil*, I-13031. lpp., 24. punkts).

15 — Minēts 10. zemsvītras piezīmē.

24. Pirmkārt, attiecīgā iepriekšējās atļaujas sistēma varētu būt ārvalstu kazino reklamēšanas “slēpts” absolūts aizliegums. Tā tas būtu gadījumā, ja attiecīgās dalībvalsts iestādes sistemātiski uzskatītu, ka spēlētāju tiesiskās aizsardzības līmenis visās pārējās dalībvalstīs ir zemāks nekā pašu valstī esošais līmenis¹⁶. Šajā ziņā vēlos atkārtoti paust savas šaubas par iespēju faktiski salīdzināt esošos spēlētāju aizsardzības līmeņus dažādās tiesību sistēmās, ņemot vērā tiesību aktu saskaņošanas neesamību azartspēļu jomā, kā arī dalībvalstu tiesisko regulējumu dažādību šajā jautājumā.

25. Otrkārt, katrā ziņā attiecīgā iepriekšējās atļaujas sistēma galu galā izraisa diskrimināciju pieteicēja izcelsmes dēļ, jo kazino vadītāji, kas pieprasa atļauju saskaņā ar *GSpG* 56. panta 2. punktu, tiek novērtēti pēc kazino reģistrācijas dalībvalsts un, konkrētāk, pēc tās tiesību sistēmas. Piemērojot *GSpG* 56. pantu, Austrijas iestādes vienlaicīgi izveido to dalībvalstu sarakstu, kuru tiesību sistēma neatbilst nosacījumam par spēlētāju aizsardzības līmeņa līdzvērtību, un tā rezultātā turpmākie pieteicēji tiek vērtēti tikai pēc dalībvalsts, kurā ir reģistrēts attiecīgais kazino.

26. Turklāt atļaujas piešķiršana ir atkarīga tikai no dalībvalsts tiesību aktu satura, neņemot vērā kazino vadītāja nodrošināto faktisko spēlētāju aizsardzības līmeni. Kā iesniedzēja pamatoti norādījusi savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, kazino vadītājiem šajā jautājumā nav nekādas ietekmes.

27. Tāpēc, ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka patērētāju aizsardzība pret ārvalstīs esošu kazino reklāmu var tikt īstenota ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem nekā iepriekšējās atļaujas sistēma, kurā atļaujas izdošanas nosacījums ir kazino vadītāja pienākums pierādīt, ka spēlētāju tiesiskās aizsardzības līmenis minētā kazino reģistrācijas dalībvalstī ir līdzvērtīgs līmenim dalībvalstī, kuras teritorijā reklāma būtu izplatāma.

Secinājumi

28. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai sniegt šādu atbildi uz *Verwaltungsgerichtshof* uzdoto prejudiciālo jautājumu:

LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurā ārvalstīs esošu kazino reklāmas atļaujas izdošanas nosacījums ir kazino vadītāja pienākums pierādīt, ka spēlētāju tiesiskās aizsardzības līmenis minētā kazino reģistrācijas dalībvalstī ir līdzvērtīgs līmenim dalībvalstī, kuras teritorijā reklāma būtu izplatāma.

16 — Par to liecina arī tiesas sēdē Austrijas valdības apstiprinātais fakts, ka līdz šim vēl nav izdota neviena atļauja saskaņā ar *GSpG* 56. panta 2. punktu.